

Передплата
на «РУСЛАНА» вносить:

в Австрії:

на пів рік	20 кор.
на рік	40 кор.
на чверть року	10 кор.
на місяць	1-70 кор.

За границею:

на пів рік	10 рублів
на рік	20 рублів
на чверть року	5 рублів
на місяць	1-25 рублів

Подорожнє число по 16 сот.

РУСЛАН

«Вирнеш ми очі і душу ми вивели: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских свят о 5½ год. пополудні.
Редакція, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 1. пл. Домбровського (Хоруцини). Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавемана.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереження. — Рекламаци неопечатані вийти від порта. — Оголошена авчійні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 3) с. від стрічки.

Найновіший зворот в угодних переговорах і голоси дневникарства в тій справі.

(X) Сель повернув до Пешту, пересправи міністрів покінчені. Урядові комунікати оповіщені в сій справі найшли у віденських і пештеньських дневниках переважно вельми прихильну оцінку. В уряді не треба заманювати ся далекосяглим оптимізмом, всеж така знаменна се подія, що вже визначено речинєць, коли референти обидвох міністерств зійдуть ся разом задля третього читаня цлової тарифи. Сим дано вираз кріпкій волі для переведеня і довершеня угодних пересправ. При всім тим не треба чудувати ся, що все ще є деякі труднощі і перепони, бо се впливає з самої природи предмету. Нема однак сумніву, що справа вийшла на добру дорогу, завдяки починові монарха на коронній раді. Загальна згода всіх вістий в тим, що на передній плян висунено пересправу про цлову тарифу. Перепони що-до порозуміня в справі автономної цлової тарифи не обмежують ся лише до питання цла від сирих плодів, що-до яких можна сподівати ся уступки з угорського боку з огляду на ткацкий промисл в Угорщині. В мериторичній справі є ще около 600 суперечних позицій. В економічних кругах в Угорщині як і в Австрії кладуть велику вагу на те, що би довести до порозуміня при льояльнім узглядненю обидвох сторін. Розходить ся іменно о те, що би найти підставу до парламентарної полагоди угоди зробленої в Австрії §. 11. Угорщина може собі легко до 1907. року забезпечити вільну руку з підмогою клявзулі о взаємности. Теперішні пересправи міністрів мають змагати до того, що би довершити угоду на протяг десяти років.

Коментарі про дотеперішній вислід переговорів, як вже сказано, є вельми оптимістичні. Соціально-демократичний орган робить навіть ляконічну замітку, що угода вже «готова». Знаменною річю після думки дневників є, що третє читанє цлової тарифи має почати ся ще в сім місяця. Засадничу згоду в угоднім спорі осягнуто. Пересилєнє переломало ся, а моральні підстави до мира осягнуто. Імовірно Угорщина поробила певні уступки в справі цла від сирих плодів. Тарифа цлова буде викінчена, а цловий закон буде імовірно троха пізнійше взятий під обради. Пересправи вийшли в рішучу стадію, а останній акт відограний буде імовірно в Іплю. Наколи би було не дійшло до порозуміня, були би імовірно обидва міністерства подали ся до димісії, а коли вже тепер дійшло до подрібних питань, то можна додумувати ся, що головні перепони усунено. З урядового боку запевняють, що осягнуто «важну етапу». «Вельми відрадна се подія: можна з надією глядіти в будуччину», що пересправи наново почали ся. Менше оптимістично звучить голос одного німецько-ліберального дневника, ко-

трий заявляє, що «справа там стоїть, де стояла».

Про хід пересправ звичають з Пешту: «Несподівана подорож Селя до Відня була вислідом обосторонної зміни нот. Про вислід останньої міністерської ради у Відні донесено Сельови телефонічно. Конференції в палаті угорського міністерства в банківій улиці тривали 5 годин. Почали ся перед полуднем і то спершу між самими міністрами-президентами. Після засадничої наради мали відтак окрему конференцію Сель, Лянґ і Дарані. Після обіду вела ся нарада при участі ресортових міністрів. На сї конференції, які тривали 3 і пів години, явив ся др. Кербер з Бем-Баверком, Кальом і Джованедім, з угорської сторони прибув Сель, Лянґ і Дарані. Подорож Селя і віднови переговорів викликали в Пешті «велике зачудованє».

З пештеньських голосів замітний педовсім голос Pester Lloyd-a, котрий подає в телеграмі з Відня, що комунікат зробив добре вражінє у Відні і скріпив надії на довершенє угоди. Дальше пише сей дневник: «Не можна зовсім тим манити ся, що цловий і торговельний союз, банкова справа і справа переказуваня остане в головних чертах, як се установлено цісарскими розпорядками для Австрії з 1899. р. Навпаки сподівають ся, що Угорщина що-до цлової тарифи, іменно що-до цла від сирих і промислових плодів поробить певні уступки, а навіть припускають, що се вже вчєра мусіло стати ся, позаяк вже означено речинєць третього читаня, котре відрочувано задля дотеперішнього становища Угорщини в тих питаннях. Підносять, що з обидвох сторін зазначено виразну волю, удержати цлову спільність, забезпечити на 10 літ, і яко з'єдинена область цлова вступити в пересправу про торговельні договори з заграницею. З огляду на сю подію припускають, що значні труднощі, які ще є, будуть усунені. На всякий случай бачать в вислідах вчєрашнього дня знаменний зворот до ліпшого і глядять з більшими надіями в будуччину».

«Magyar Orszag» замічає, що австрійський промисл має в Угорщині дізнавати такого самого трактованя, як угорський. Се мало би значити, що змаганя до втвореня самостійного угорського промислу мають бути залишені. Се не можливо, що би угорське правительство згодило ся на таке обмеженє і се доведе до спорів. Дальше подає сей дневник, що міністер скарбу Люкач перерве своє ліченє в Гастайні і при буде до Відня, а з другого боку запевняють, що Бем-Баверк поїде до Люкача, як сего справа буде вимагати».

(Конець буде).

Саломея.

Не один і не тисяч позавидує мені вчєрашнього вчєра. Я мав щастє перевести его в товаристві нашої величезної звїзди на світовому, артистичному небосклоні. Зовсім удачно сказано — бо справді єї поява зробила на мене вражінє сходячої зорі.

Було се в «кристаловій» каварни. Шукаючи за місцем, я перейшов цілу веранду і вже хотів входити до середини, коли оглядаю ся — побачив трє осіб при столі зараз коло входу, які вже самі собою могли звернути на себе не то мою увагу, але кожного уважнійшого слїдителя міського руху. Дивний, не буденний контраст творили єї три особи. Боком сиділи з білою, як легким пухом сїту, густими кучерями окрашеною головою, о. Крушельницький, який молодечим виглядом свого черствого, усміхненого лиця відразу приковує на себе увагу кожного. Напротив розсвідає щось середних літ пан, з чорним, як у крука волосєм, з завісним, козацьким чорним вусом і червоним, немов обгорілим лицем — се п. Бандрівський, заточник з Грибова, старший зять.

Найменше звертала на себе увагу трета особа сего товариства: жіноча стать відвернена на пів одним плечем. Сіра, зовсім гладка сукенка, що свобідно обнімала високий стан, який вже і при сидженю вказував на високий маєстатичний зріст і маленький, круглий капелюшок з піднесеною на крису воалькою, насунений трохи на чоло, надавали своїй властительці вигляд англійської туристки.

Аж коли я підійшов привітати ся і п-на Саломея — бо се-ж була она — відвернула ся, виявив ся сей контраст, про який я згадував. І сей контраст виявляв ся не лише при столику, але і супроти цілого окруженя. Як пишну, екзотичну цвіт-ростину пересадять літом з оранжерії у землю в царку — так Саломея виглядала серед цілого окруженя львівської каварняної публіки. Вражала на ній незвичайна, вимріяна, краса, яку подивляли вже мільони очей на обох частях світа і притягала до себе свіжість, яку принесла з широких, запаших нив нашого Поділя, его яркого сонця і буйних вітрів.

— А, прецінь довели ся... — замітив я, змішаний несподіваною стрічою.

— Правда, скільки то вже часу?

— Єще від вистави у Львові...

— Справді, єще від вистави? Який жеж се вже довгий час!

— Для вас, пані, довгий, бо за той час, від ваших перших кроків на сцені до тепер ви перейшли таку величезну дорогу триумфів і слави. Але для мене, що слїдзи з часописів ваші гігантські поступи і успіхи на сцені, видає ся се дуже коротко. Тимбільше...

— Ну, що тимбільше, — спитала дїва з тим спокоєм, який єї ціхує — ви хотїли щось сказати.

— Тимбільше, прошу пані, коли вас бачу тепер майже незмінєну, лише хиба красшу, сказати, клясичнійшу, як тоді. Пані тоді мали більше меланхолійний, немов змучений вираз лиця і ціла стать представляла вибуялий передвчасно молоденький органїзм, а тепер ясна погідність лиця і клясична пропорціональність цілої стати вливають якусь тиху радість для видця...

Знаючи, що Саломея не щедра на слова і волїє слухати, як говорити, я хотїв ще дальше голосно думати — але товариство збирало ся до вїдходу і дїва підвїдала ся, подаючи руку з привітним, немов поблажливим усміхом для ентузіяста.

— Прощайте, мусимо спїшити ся, бо маємо ще винї відбутти кре т.ни у сестри.

— А так, і я при тим буду, а вже тоді не пропущу нагоди до маленького інтервю.

— О, що се, то ні. Я вмію стеречи ся ці-

кавих панів денвникарів. Від мене не довідаєтеся нічого.

— Коляж, чим пані менше скажуть, тим я більше буду мав предмету до писаня. Від мене не відсахнете ся...

— Хвиба, що на такий спосіб, бо я буду з вами числити ся зі словами.

— Не в словах сила, але в їх змісті.

— Га, так вже розшколупійте їх, коли така ваша воля.

Пішла. А за нею пішли очи цілої обширної веранди. Кілька знайомих приступило до мене з запитом: хто се був?

— Крушельницка.

Лиця їх продовжали ся, а відтак охолонувши з першого зачудованя, осміхались — немов казали очима:

— Справді, се могла бути лише одна Крушельницка.

(Кінець буде).

З Рускої Бурси ремісничої і промислової у Львові.

Дня 12. липня с. р. в день св. Петра і Павла працювали питомці Рускої Бурси ремісничої і промислової своїх двох товаришів, що покінчили промислову школу і опускають Бурсу по 3-літнім побуті. З тої нагоди устроїли питомці вечер, на котрий запросили Раду Товариства і гостей. Сей вечер дав доказ, який матеріал для двигуна народу посідаємо ми в питомцях Бурси. Поза цілоденною працею і наукою спрацьованими руками брали они до рук скрипки і інші інструменти і зложили власну оркестру — зложили також власний хор. На програму вечера склали ся: 1) Квінтет смичковий з флетом, 2) Деклямація, 3) Комзак: «Боснячка легенда» квінтет смичковий, 4) Ф. Колеса: Гей гук мати гук, хор, 5) Монюшко: «Пісня без слів» квінтет смичковий, 6) «Реве та стогне» терцет-спів, 7) Комзак: «Байка» квінтет смичковий, 8) Шопен: «Руский мазурок» оркестра.

Годі тут розводити ся в похвалами над виконанем поодиноких точок програми, бо се перші проби наших питомців, але те, що завважалисьмо, годить ся похвалити, то єсть ся охота, ся витревалість і ся праця у наших молодців. Деклямація може не виголосена зовсім після правил декламаторських, за те зворушила кожного жаром, зрозумінем і власним перенятєм декламатора.

По вичерпаню програми забрав голос голова Ради Товариства п. Василь Нагірний і теплими словами попрощав обох питомців, що йдуть вже в широкий світ, вказав їм задачі їх супроти

нашого народа і пожелав спожиткованя набутих відомостей для добра власного і Руси. На пам'ятку побуту в Бурсі вручив від Ради обом питомцям «Кобзар» Шевченка з відповідним написом.

Відтак промовив о. Теодозий Лежогубский, звиваючи питомців, аби держали ся кріпко свого обряду руского і церкви, що заховали нас перед напором чужини і заховали нас яко нарід; на пам'ятку від себе вручив питомцям гарні молитвенники.

Вкінці промовив питомець Бранковский, висказуючи горячу подяку Раді Товариства за подану поміч і виховане в Бурсі, без чого не могли би були оба питомці покінчити наук, вівзав інших питомців, аби все були вдячні Раді і поводили ся так, аби принесли славу рускої інституції.

По відєспіваню народного имну розійшли ся учасники з легким серцем і повні надії на ліпшу будучність для нашого народа, коли видно, так вже підростає нове покоління руске, котрого нам так бракувало.

При сій нагоді хочемо також еще раз і з цілим натиском звернути увагу Ради Товариства, як і духовенства і всеї суспільности на піднесеню нами гадку злуки промислу і ремесла з наукою дяківства. Не будемо тут повторяти наших аргументів, але вказуємо, що вислід сего першого попису вихованців стає повним доказом засобів музикальних спосібностей і щирої охоти до музики в ремісничій Бурсі, та що наука дяківства попри фахову, ремісничу науку не становила би жадної трудности для молодих і пильних вихованців.

НОВИНИ.

— Календар. В четвер: гр. кат. Андрея крит.; рим. кат. Алексія. — В п'ятницю: гр. кат. Кирила і Методія; рим.-кат. Фридриха.

— З Коломиї. Виділ філії «Руского товариства педагогічного» в Коломиї подає до відомости, що мимо первісного наміру отворити приготувлючий курс в часі ваканцій для кандидатів до гімназій, порішив такого курсу не отворити, але за те упросив від себе проф. Ів. Франчука, котрий остає в Коломиї через ваканції, щоб сам заняв ся потребуєчим такого приготування. Виділ просить отже інтересованих в тій справі безпосередно з п. Ів. Франчуком, проф. гімназ умовити ся.

— Про Русинів в Парані згадує кур'ятебека «Gazeta Polska». Якийсь Г. Шимкович описує дуже точно колонію Люцену (в послідних 3-х числах тої газети: ч. 22—24), а при тім пише і про тамошних Русинів. Шкода, що наші паранські Русини не опишуть нам докладно і вірно своїх колоній, а прецінь цікаво було би для нас мати вірний образ нпр. таких величез-

них руских громад екзотичних як Прудентополіс і Ріо Кляро, де є 10.000 і 8.000 Русинів разом, їх відносин і способу життя.

Лише частина колонії Люцени є заселена Русинами, а проча часть тої оселі заселена Поляками. Іменно північна часть Люцени заселена Поляками з Конгрєсівки, котрі там поселились перед 10 літами. За сею великою польскою оселею, на полудне, на самій межі сусідної держави С. Катаріни, лежить руска оселя люценська.

Шимкович пише про люценських Русинів ось що: «Від кінцевої люценської лінії, що звєсь Моєма, йдуть бічні лінії Сильва, Монторія, Ірасима і Коста Карвальйо. Ті чотири лінії заселені переважно галицкими Русинами, котрі мають на колонії аж чотири церковці — впрочім дуже ліхі».

Дальше пише Шимкович: «На колоніях (лініях) новіших, т. є. з перед пяти і шести літ, становлять більшість поселенців галицькі Русини з незначною домашньою польскою елементу, вже в високім степені зрушеного ще в Галичині (себ то значить, що та домашка «польска», то Русини латинського обряду. — Ред.) Замітне є явище: в супружествах мішаних поміж Русинами і Поляками (а радше може латинниками-Русинами Ред.) — діти завсїгди фактично ідуть за рускою стороною. Русини мають свій календар і свої сьвята».

«Під зглядом моральним мешканці колонії — можна сказати — стоять висше, як в старім краю... Молодіж до війська не йде, женять ся проте вчасно, одже нема часу думати о розпусті. За се інші народні хиби: сварливість, незгода, сплетні, забобонність і... пиянство мало-що зменшили ся в порівнаню з європейськими відносинами. Забобонність, можна сказати, навіть змагаєсь, особливо під впливом Русинів, з котрих головню рекрутують ся великі знахорі ітн. На кожній майже лінії можна найти одну або кілька жінок, уважаних за «чарівниці», яких головною спеціальністю має бути, як і деінде, відбирати молоко коровам...» — Тільки пише ся там про Русинів. Згадати ще належить, що руска оселя люценська, іменно лінія Моєма лежить на межі території лютих Індіан-Ботокудів, котрі вже кілька разів нападали на наших поселенців і убили кільканайцять осіб.

Добре було би, якби ті загрожені рускі поселенці могли переселитись до великих руских осель Ріо Кляро або Прудентополіс, побіч своїх людей.

— Вінчане. В суботу 12. н. ст. липня с. р. відбуло ся у Львові в церкві св. Петра і Павла вінчане п. Стефана Томашівського, гімназьяльного учителя в Перемишлі, з п-ною Оленою Федоровскою.

— Прогулька до Яремча заходом Читальні і взаїмн. помочи функціонерів держ. залізниць у Львові відбуде ся в неділю дня 20. с. м.

— Камінарський страйк у Львові покінчив ся побідою камінарів. Денна праця буде тревати 9½ годин, а платня вносити-ме 4 до 6 К.

— Обікража церкви. В Ісаях, турчанського повіта, в ночи на 12. червня спостерегли нічні сторожі злодія, як ліз вікном до церкви. При помочи більше людей зловили злодія, але зле его пильнували, бо він втік. Жандарм Федус пустив ся за ним і згонив в третім селі і

Про конєчність середньої і вищої освіти жіноцтва і інтелігенції.

Думаю, що за доказами, спеціально в наших відносинах не треба далеко сягати. Звісна всім, приміром, гірка доля вдів й сиріт по сьвященниках, котрих мужі, а зглядно батьки передчасно відумерли, не позіставивши їм ані маєтку, ані жадної спроможности до якого небудь заробкованя.

Справді дістають вдови і сироти запомоги з вдовичого фонду, але то навіть не вистарчає на вижителене родини, а о належитім вихованю і образованю дітей навіть мови бути не може; або придивім ся матеріальній нужді рікрічно позістаючих вдів і сиріт по лікарях, адвокатах, артистах ітн. людях вільних, недержавних фахів котрі тягаром життя гнетені, будь передчасно померли, будь не мали доволі практичности, або і щастя до придбаня відповідного забезпеченя для позістаючої родини.

А про ту масу вдів-жінок-нуждарок з робітничої і ремісничої класи, годі вже й споминати. Одна лише класа жінок вдів по урядниках є в тім згляді ліпше ситуована — бо їм держава признає хочь часть сталої пенсії по мужях. На жаль — не всім судилось бути жінками урядників!

З сего всего видимо ясно, що положене

сучасної жінки з інтелігенції дуже тяжке — тож на суспільности тяжить моральний обовязок, в відповідний спосіб тому злу зарадити.

Здавало би ся, що в тім згляді не повинно би бути ріжниць поглядів, однак так не є. Між многими, впрочім глибоко-ученими й добре мислячими людьми, находить ся чимало рішучих противників еманципації жінки, котрі покликують ся будь на історію культури людської, будь на мнимо вроджені анатомічно-фізіологічні ріжниць обох полів і хотіли би доказати неможливість зміни теперішнього стану жіноцтва.

Майже два тисячі літ добігає вже, як твердять сі противники, від початку ери християнської, а жінка і до винї відгриває в суспільности майже однаку ролю! По части оно й правда; — зваживши однак, що не одно віками осьвячене уряджене в нашій суспільности змінилось й далі змінє ся пір напором нових условин життя, годі припускати, щоб одна справа жіноцтва — не могла поступити наперед! Звісно, на розвалинах старої греко-римської культури повстала нова — на пів диких германських і славянських народів, повстала нова на ідеальній любові ближнього і єдиного Бога оперта віра християнська. Ся віра мала величезний вплив на ублагородненє й злагодженє дикої натури людскости, але і сама церков переходить ріжні доби розвою, а тим більше суспільно етичні погляди людські ішли в ріжних часах ріжними стежками, які не раз відділювали ся і від християнської науки і від широкого шляху вселюдської культури.

Помимо накликуваня християнства до

братерської згоди і любови — ненависть і завдрість та нетерпимість поодиноких віроісповідань, ширялась чим раз більше, а в слід за тим, — званий всім ряд кровавих війн і нападів, межі ріжними князями, королями і поодинокими станами під могучим панованєм права п'ястука і самоволі лицарского розбишпацтва. Тож не диво, що в таких обставинах — о поправі жіночої долі не могло бути і бесіди. — Жінка мала мовчати у всіх справах суспільно-політичних, економічних, церковних і ин. а тільки єї муж мусів вправлятись з конєчности в залізній школі взовництва, котра мала его доволі приготувити до знищеня ворога. Жінка мала стерегти огнища домашнього, далека від занятій мушн-войовників і добре сталоє, що жінка в таких обставинах не вишла передчасно з ролі домашньої господині і матери, бо се зберегло людскість від еще може гірших наслідків.

Інакше діє ся річ тепер. (Войовниче житє людей уступає поволи могучим благородним впливам науки, та хоть через скорий розріст людности услівя життя стали тяжшими, а і жіноча доля погіршилась, то всеж таки безчисленні добродійства наук дають людям можливість, змінити тяжкі обставини життя на ліпше. Дальше — противники визволеня жінок твердять, що буцім-то вже сама природа, як найліпший провідник і учитель людскости, поклала певні анатомічно-фізіологічні границі і тим стїснила круг діланя жінок! Таке твержене не може ніяк устоятись під новішими розвідками науки, котра признаючи в певній мірі жіноц-

Телеграми.

арештував. Злодій подав, що називає ся Іван Циган, родом з Козрина, повіта ролчицького, в західній Галичині. Відданий до суду, злодій вилонив крати у вікні, і вночі з висоти 6 метрів скопив до ріки і шез без сліду. Двох жандармів пустилось за ним в погоню, і по 9 днях, замість того злодія, вислідили в Бориславі Михайла Коршуляка, котрий разом з Яковом Маланяком і Іваном Мамчуком в цвітні с. р. розбили церков у Вовчу, та украли Лейбі Брудне-рови 80 К.

— **Антинарска конференція**, скликана намісництвом в цілі управильнення службових відносин магістрів фармації, відбула ся вчера у Львові. По 5-годинних нарадах ухвалено максимальний час денної служби, а що-до мінімальної винагороди не занали ще ніякі ухвали. В наслідок ухвали, від дня 1. вересня с. р. будуть замикати ся антики о 9. год. вечером.

— **Пройдисьвіт-ворожбит в Перемишлянщині**. Звертаємо увагу на ріжнородних пройдисьвітів, які ходять по селах, туманять нарід і видурюють від него, що удасть ся. Такий пройдисьвіт волочить ся по селах перемишлянського повіта і в неділю дня 13. липня зайшов до вівківської читальні. Тут говорив, що він є святим, був в пеклі і уміє помагати на біль голови і на ріжні слабости і вже було много таких, що були би дали ся надуті, колиб не два академики були не прийшли і не здемаскували волоцюгу. Нехай затямить собі то п. ст.роста з Перемишлян.

— **Іспит зрілости** в учит. муж. семинарії у Львові здали: Ів. Басса, Павло Бобер, Як. Бучинський, Ксав. Булковский (екс.), Мих. Чопик (екс.), Ів. Денес, Фр. Дубравский (екс.), Мих. Генік Березовский (екс.), Мих. Гловяк, Ковр. Гас, Альф. Гайх (екс.), Теодозий Гірний, Едв. Гучек, Олек. Іванчук (з відзн.), Ник. Климко, Ник. Кравчук, Евг. Кульчицкий, Мар. Лявфер (екс.), Конст. Лех, Юліян Лежогубский (екс.), Фел. Левицкий, Йос. Любчинський (з відзн.), Каз. Мах (екс.), Зенов Монцібович, Мих. Моравецкий, Йос. Остафін, Ів. Папірковский, Теод. Пелиньо, Ів. Піс (екс.), Гед. Померанц, Йос. Пракс, Ант. Пудер, Стеф. Ружицкий, Фр. Соболь (з відзн.), Владислав Соколовский, Юл. Шойкович, Ник. Татух, Ед. Терлецкий (з відзн.), Фел. Тіль (з відзн.), Стеф. Томак, Алекс. Турко (з відзн.), Альойз. Ванчура (екс.), Петро Здек і Андрій Зелений. 10 кандидатів одержало поправку, а 9 репробовано на 1 рік.

— **В справі правничих ригорозів** відбуло ся оноді у Львові віче студентів права. На вічу ухвалено внести до міністерства просьвіти петицію о знесенє розпорядження, яким заборонено здавали правничі ригорози в чотирох послідних тижнях 8. півроку студій.

— **Про катастрофу в Венеції** доносять телеграми: Вчера рано мали почати ся роботи око-ло скріплення мурів вежі св. Марка. О 9. год. рано архітект-управитель будови замітив, що з вежі падають не лише цегли і вапно, але також марморні плити. На его приказ вийшли з вежі всі робітники, а товпи видців, що зібрали ся на площі св. Марка розійшли ся і сій обставині треба завдячати, що ніхто не стратив життя. О 9. год. 50 мін. вежа завалила ся. Позолочений

ангел, що стояв на вершку вежі, упав аж коло порога костела св. Марка, а найбільший звін злетів на піязетту. З вежі остала висока стиртарумовища. Також костел св. Марка попукав в кількох місцях.

Один з найвизначніших віденських архітектів, проф. Вагнер, віщує цілій Венеції дуже сумну будуччину, бо шільоти, на яких стоїть місто, вже зогнили, і доля вежі св. Марка може стрінути всі найгарніші будівлі Венеції.

— **Божевільна — убійницею 31 осіб**. На днях ставала перед судом присяглих в Борнсталь в північній Америкі Жанна Топпан за злочин убійства 31 осіб в заведеню для божевільних. Перед судом признала ся она, що 9 осіб она виправила на тамтой світ в протягу 51 днів. Одна з тих жертв була женою добродія Жанни Топпан. Она труїла хорих морфіною. «Коли жертва перестала жити — каже божевільна — я відчувала тоді найвищу розкіш». Був то у неї зовсім формальний пароксизм мордівничих похотів. Лучало ся часом, що з помочи лікарів і інших доворчинь пробовала виратувати умираючого. Се повело ся єї не багато разів. Коли судія чуючи зізнання, закликав повний обуреня: «Пані Топпан! ви є хіба божевільна!» — она відповіла: «Божевільна! чому божевільна? я знала добре, що роблю. Нині не маю ніякої гризоти совісти і взагалі не жаль мені було навіть найліпших приятелів, яких я отруїла... Знаю, що я є небезпечна, бо ніколи не можна сказати, коли надійде мій пароксизм. В нім сама себе зовсім не пізнаю. Віддайте мене до заведеня божевільних, де вже не буду могла бути злочинницею...» По сих зізнаннях суд узнав Жанну Топпан божевільною і казав єї замкнути в заведеню для божевільних на ціле житє.

— **Родимці! Памятайте на фонд будови при-ватних шкіл!**

Посмертні оповістки.

— **О. Кароль Пєрепилинський**, парох в Борках великих; тернопільського деканату, упокоїв ся дня 7. липня в 69. році життя, а в 42. р. священства В. е. п.!

— **Клим Гвоздецкий** висулужений професор гімназійальний в Лодзі в Росії, декорований російськими ордерами св. Анни і св. Станислава, упокоїв ся дня 14. липня 1902 в домі брата священника в Глібовичах великих по тяжкій і короткій недужі в 62. р. життя. В. е. п.!

Наука, штука, література.

— **Ворожбит**. Комедія народна в трех діях, написав Григорій Цеглинський. У Львові 1902. Накладом «Українсько-руського Драматичного Тов-а ім. Івана Котляревського». З «Друкарні У длової». Львів, ул. Ліндого 8. Стор. 59. в. 8^о. Ціна 1 К. Замовляти можна у п. Юл. Ганкевича, касира Тов-а ім. Ів. Котляревського у Львові, Ринок 10, II пов.

ніжнійшу, слабшу будову тіла, не могла в устрою мозкового і нервного систему, а тїм і в духових способностях добачити якоїсь особливої ріжницї обох полів. Ба навіть в початковім ембріональнім житю чоловіка, майже аж до 3. місяця — не можна навіть добачити ріжницї пола, котре аж в тїм часі помалу через деференціяцію зростає до половой індивідуальности. Родить ся на світ дитина, плаче, кричить, тупить ся до грудий матери, відбуває механічно свої житєві функції — провадить майже виключно вегетативне, бездушне житє. І ту в тих органічно-фізіологічних функціях ніхто не в силі добачити половой ріжницї. В дальшій своїм розвою пробуджують ся і мало-помалу розвивають ся у дитини перші прояви житя духового, дитина зачинає так сказав-бим, душево на світ глядіти, зачинає говорити, комбінувати — попадає в ріжні психічні зворушення, починає відчувати милосердие, любов і справедливість, придумує всякі забави і розривки і так майже розвиває ся аж до сегомо року житя, без ріжницї, чи є мужеске, чи женьске індивідуум.

Як бачимо, сей обсяг дитинячого житя показує нам в способностях, уподобанях і в цілім розвою дитини — так мало половой ріжницї, що годі допустити, немовби призначене жінок вже по своїй вродженій, відмінній організації було діаметрально инше, як у мушци.

Зачинає ся школа — людова мужеска, гімназія, реальна — дальше університет, а з другого боку людова женьска, виділова, евентуально середна учительска — або виховане і обра-

зованє дівчат по всяких інститутах. Ту бачимо наглядно, як родичі, вихованці і учителі накладають в способі вихованя і образованя дівчини і хлопця — якби нарочно своє відмінне пятно.

Що має на будуче статись з хлопцем, сю справу рішає ся — звісно — легко, але інакше і з певним заклопотанєм задивляємось на будучність дівчини. Родичі, а спеціяльно матери, опираючись на дотеперішнім блуднім і шабляновім понятю про вартість жінки — пруть всіми силами до того, щоби певні жіночі вишні прикмети, як краса, ніжність і граціозна постава жінки — що безперечно має деяку вартість в житю людскім — як найбільше до осягненя остаточної цілі — «подружжя» — розвивати без згляду на те, чи повисці і найбільше видосконалені прикмети природи дадуть гваранцію щасливого подружжя, чи ні. Якої всячини в теперішних школах і інститутах дівочих учать — се аж надто всім знає; а про працьовитість і охоту дівчат до науки свідчать найліпше ті бліді, анемічні лица школярок і тісно з тим злучені всякі збоченя в функціях нервного систему та якась загальна, фізична неміч, котра ще довго по укінченю школи в пізнійшій житю жінки — відбиває ся.

Щож дає в заміну за те теперішня школа дівчат? Таж відома річ, що укінчена людова і виділова школа з єї 8—9-літньою працею, де учать в ній всяких предметів, ба навіть і чужих язків, не приспособлює школярку навіть до учительського, людового фаху — бо аби зістати учителькою, треба ще наново учитись і

Ішль, 16. липня. Президент міністрів др. Кербер прибуде ту дня 20. липня і відбуде конференцію з цісарем. В тїм самім часі буде в Ішлю угорський премієр, Сель.

Відень, 16. липня. Помер ту звісний винахідник перописних листків, проф. Імануїл Герман, в 63. р. життя.

Париж, 16. липня. Вчера отворено ту міжнародний зїзд в справі поборованя торговлі живим товаром. Народи отворив сенатор Делькасе.

Льондон, 16. липня. Лорд Кіченер має вїхати до Єгипту, аби там оглянути англійські кріпости, звідки поїде до Індій яко головний командант індійської армії.

Красне Село, 16. липня. В честь італійського короля відбув ся величавий перегляд 30.000-ого війська під командою В. кн. Володимира.

Льондон, 16. липня. Вчера вїхав король Едвард VII до Портмут.

— **На будову нової церкви в Бикові** зложили дальше жертви отсі П. Т. Добродїї: 183. о. І. Гмитрик катехит гімназ. в Самборі 2 К; 184. Сл. Брацтво церковне в Хмелисках 2 К 20 сот.; 185. о. Я. Яхно парох в Ваневі від себе і парохіян 3 К 40 с.; 186. Церков в Молоткові п. Надвірна 1 К; 187. о. З. Лехидцький сотрудник в Порохнику від себе 2 К і від парохіян 6 К, разом 8 К; 188. Преч. Уряд парохіяльний в Вишенці великій 2 К; 189. Преч. Уряд парохіяльний в Загірїю п. Рудки 1 К; 190. о. С. Коростенський парох в Буківій 3 К; 191. Преч. Уряд парохіяльний в Борках великих 2 К; 192. о. Телєн парох в Ожомлі 2 К; 193. Преч. Уряд парохіяльний в Зарудю ад Зборів, з скарбона церковної 1 К 60 сот., з акафисту 70 с., разом 2 К 30 с.; 194. о. А. Виханський парох в Смереківі 4 К; 195. о. Т. Савула парох в Дмитровичах 2 К 40 с.; 196. о. І. Левицкий парох в Гушанках 2 К; 197. о. Л. Набак сотрудник в Мостах великих 1 К; 198. о. Т. Мерена парох в Рівнику 2 К; 199. о. З. Пясецкий сотрудник в Люблинці новім 5 К; 200. о. Л. Мійський парох в Ванівці 3 К; 201. о. І. Сиротинський парох в Домашеві 13 К; 202. Преч. Уряд парохіяльний в Смільєку від парохіян 2 К 60 с.; 203. о. Е. Соневицкий парох в Скопівці з акафисту 3 К; 204. о. І. Шевчик сотрудник в Лїні (в Галичині) від прихожан з Маляви 4 К 45 с., з Брежави 3 К 87 с., від Вп. Я. Шараневича учителя 1 К, від себе і від жєни 2 К 68 сот., разом 12 К.

Всім Високо-Достойним Жертводавцям сердечне Спаси-Бг. Управшає ся о ласкаву память в дальших кружках. За комітет будови: *Николай Сенета*, гр.-кат. парох в Бикові (п. Медика).

піддаватись вимаганім іспитам. Що-до инших фахів, до яких допускають тепер жінку — як почта і уряд телеграфічний, служба при касах і банках, то і ту не вдіє ся нічого з теперішню виділовою школою, бо жадають окремих іспитів. Щож дає виділова школа, а і другі дотеперішні вихованчі інститути жіночі? Окрім читаня, писаня, рахованя, дещо з літератури, історії і по-верховного знаня чужих язків — не дає і не може дати після теперішньої організації жадного фахового образованя, заповняючого укінченій школярці певний спосіб заробкованя. Школа така достарчує хіба суспільности певний засіб переєчно інтелігентного жіноцтва. А може вдоволяє теперішня школа хотьби тих родичів, котрі даючи свою доньку до школи, думають, що присвоєне загального шкільного образованя приспособлює єї дорого до житя в будучім подружжю? Але всего того, що так дуже було-б потрібне будучій подруженій жінці, як наука про вихованє дїтий, про гігієну, про куховарство, крій, домашню рахунковість і господарство — всего того не вивосить ся зі школи. Одружившись молода і мало тямуча господиня оточуєсь всякого рода помічницями і дорадницями і доперва з бігом часу по ріжних ошибках і пробах, учить ся того, що доконче потрібне до домашнього господарства, а чого школа не навчила!

Але як стоїть діло з тою ославленою грацією жіночою, на розвій котрої стілько праці і труду вкладаєсь? Зараз побачимо, заглянувши на яку-небудь забаву або баль. Входимо в гарно пристроєну, різко освічену, бальову салю.

COLOSSEUM Ernesta Thorna

у Львові, в пасажи „ГЕРМАНА“ ул. Сонішна
Найславнійша програма!
від 1. до 16. липня 1902.

При співучасті військової музики 80. н. п.
1) **Марш.** 2) **Увертура.** 3) **Les 4 Colbergs,** молоденькі артисти. 4) **The Romeo,** японський акт фантастичний з групою какаду. 5) **Сестри Marigold,** англійські співачки і тансерки. 6) **Albino & Lydia,** гімнастика на електричній лірі. 7) **Орхестра.** Реклямограф. 8) **Mira-Mare-Fontaine-Feerie,** серпентиновий танець серед моря водограїв. 9) **Музика 10. Nadgrae,** комічний червонобесідник. 11) **Брата Zeigay,** сальонові акробати. 12) **Американський біоскоп.**

Що дня о 8. год. вечером велике представлення. В неділю і свята два представлення. Щодня ввечері **High Life** представлення. Білети вчасніше можна замовляти і набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвіка ч. 9. у Львові.

Студент Філософії математик

прийме на час фервій лекцію на село. Злогошена на адресу: Іван Боднар в Вовкові, п. Перемишляни.

Конкурс.

В інтернаті «Рускої Бурси в Стрию» знайде з слідуочим роком шкільним 40 учеників цілковите приміщенє. Родичі, желаючі умістити своїх синів у нїм, мають: 1) приступати в дійстні члени товариства з річною вкладкою 6 К. 2) Зложити писемну декларацію, котрою зобов'язують ся складати місячно з гори найдалше в 10 перших днях квоту 30 К за удержанє, котру то квоту в случаю ноторичного убожества пенента може видїл обнижити. 3) Зложити одноразово 2 К за вжитє інвентаря, 1 К на бібліотеку а 4 К в піврічних ратах на иранє біля.

Принятий у «Бурсу» ученик має піддатись оглядним лікарским що-до стану свого здоров'я, має виказати ся достаточною скількістю значеного біля, має мати свою подушку і ковдру або коцик.

Ученики, котрі сего року шкільного були в Бурсі, укінчили школу з добрим поступом, і не залягали з вилатою, мають першєнство. Десять місць єсть зарезервованих для учеників 4. класи шкїл народних.

Поданя з залученєм свідочтва з послїдного курсу, декларацій, свідочтва убожества если старає ся о обниженє оплати, марок на реком. відповід належить вносити найдалше до 31. липня на руки предсїдателя товариства.

Юл. Федусевич
предсїдатель

Мосьондз
секретар.

— Санітарного радника д-ра Барвіньского **Водолічний заклад Ельгерсбург** (оснований 1837). Сезон від 1. марца до кінца падолиста. 150 добірно устроєних комнат і 4 вілі з романтично положенєм замком. Стация залізницї Plauë-Elgersburg-Ilmenau. Всякі водолічні процедури, електротерапія, масаж, лічничка гімнастика, Мічєля тучне ліченє, диєтетичне і кліматичне ліченє. Особливо надає ся сей заклад до ліченя неврастєній, гістерії, гіпохондрії, поражєня, серцевих недуг, нервової астми, жолудкових недуг, безсорности, ревматичних і гостєвих недуг, недокровности, золотухи і т. п.

Цїни вельми умірковані.

1. **Мешканє** почавши від 1 марки (60 кр.) до 5 марок денно з прислугою.

2. **Цїлий харч** дєвно 4½ марки (1. свїданє, 2. свїданє, обїд (table d'hôte — 4 даня — в неділю 5) вечеря).

3. **Все ліченє**, всякі процедури і купелї з лікарскою заплаатою і купелевою прислугою 2 марки денно. Перша конзультація числить ся окремо 10 марок.

Положенє вельми здоровє і гарнє серед Туриньского Ліса (560 метрів над плєсом моря). О всякі вясненя і подрїбні проспекти звертати ся треба до:

Sanitätsrath Dr. Barwiński's Wassenheil- u. Kuranstalt Bad Elgersburg im Thüringerwalde.

— РІК ЗАСНОВАНЯ 1892. —

Товариство взаїмних обезпечєнь

Львів, ринок ч 10. (дім «Просьвіти»).

є одиним руским Товариством асекураційним.

Фонди «Дністра» з днем 31. грудня 1901.

Фонд резервний	386.402 кор. 83 сот.	} разом 645.383 кор. 59 сот.
Резерва премїї	205.227 " "	
Резерва спеціальна	6.000 " "	
Фонд емеритальний	47.753 " 76 "	

«Дністер» обезпечєє будинки як також збіжє і пашу протїв шкїд огневих. Всїтри ВП. Ординарияти припоручили «Дністер» Всч. Духовенству і всїм вірним.

Оплата премїї в «Дністрі» є уміркована, а чистий зиск — надвижку з оплат — розділяє

«Дністер» межї своїх членів яко зворотї. В р. 1900. і 1901. вносить зворот 8%. Шкоди виплачує «Дністер» дуже скоро, а оцінку шкїд переводить разом з делегат м і 2 членами місцевими. До 31. грудня 1901. виплатив «Дністер» 5.075 відшкодовань в сумї 2,656.787 кор.

Члени «Дністра» можуть без перешкоди зятягати позички в Банку краєвїм і касах ощадности, бо каси ті приймають поліси «Дністра» при позичках гіпотечних.

На житє можна обезпечати через «Дністер» — капітали на дожитє, посмертні капітали, посаги, ренти і т. д. — краківським Товаристві, а з провізїї від тих обезпечєнь відступєє «Дністер» частє на рускі добродїїні ціли.

Агенції передає «Дністер» радо селянам, господарям, особливо де нема «Дністра». Агенти заробили 349.486 кор. провізїї.

Селяне! убїгайте ся тільки о агенції «Дністра»

Від огню обезпечайте ся тільки в «Дністрі».

На житє обезпечайте ся тільки через «Дністер».

Всїлякі КУПОНИ

вильосовані

цінні папери

виплачує без потрученя провізїї або коштів

Контора виміни

ц. к. упр. гал. акц.

БАНКУ Гіпотечного.

Стрункі, шиковні кавалери-молодці — гнучкі, гарно і елегантно гєстровні, граціозні, пахоцями дшучі постатї жіночі з одного боку, мало рухаючі ся, задумані мамочки і говірливі батеньки з другого боку — живо пересувають ся перед нашими очима, немов оживлені фігурки в кінематографї.

На лица всїх малює ся якась радість, мрії, надїї... Нема що і казати, що всїх ту присутних, чи старих, чи молодих, огортає якийсь приємний настрїй душі, далекий від пригїтєаючого будєнного житя. І ту як-раз справджуєсь «Das ewig weibliche zieht uns an»... Ва, ба! коби то ціле житє баль! Уже на другий день по бали неприємні рефлекси, часто не заспокоєні рахувочки, а рожеві надїї і солодкі сновини дївчат і задуманих мамочок не здійснюють ся... Мало коли виходить з тих коштовних забав і балів в результатї всїми пожаданє подружє. Житє в подружю вимагає певних материяльних засобів і то «Savoir vivre» («знанє житя»), котрє треба ковєчне через школу і науку собі здобути і котрє далеке від шиковної жєнської грації.

Які єуть спеціальнє нашї руско-українські засоби до житя в подружю, легко догадатись, а чи тепєрїшня школа і вихованє жєнщини дає вї того так пожаданє «Savoir vivre» — то уже висше я згадував. Так видїмо наглядно, що доля сучасної жінки з інтелїгенції, ставовлячи лучшу половицю нашого житя, є в високїй мірї тяжка і своїй культурній місїї не відповїдаюча, тому то в інтересї цілої суспіль-

ности треба нам всїми силами стрємити до зміни сего невїдрадного стану і рішучо домагатись оправданої рівноправности жєнщини з муцїнами. Зваживши, що тепєрїшне вихованє і школа не дає жінцї спромоги до житя, треба нам стрємити до перемїни тепєрїшної жєнської школи на иньшу, своїм цілям бїльше відповїдаючу. Здїйснити се можна, як думаю, через ведєнє жєнської сєредної школи, гімназїї, цілковито шєля організації і пляну мужєскої, котра, хоть правда, не дає фахового образованя, але управляє і приготовлює вповнї до висших університєтських студій. Ініціятива до того мусїла би передовсїм вийти від наших фахових профєсорів гімназїї — і від загалу інтелїгенції, котра зумїла би пізнати користи такої жєнської гімназїї. Поки що, така гімназія мусїла би бути приватна і за певною нїв або цілорічною оплатою, а іспити відбувались би при існуючїй мужєскїй гімназїї. Впрочім що-до самого пляну студій, то може відповідно єго уложити завязаний до того комітет фахових людей. По моїй думцї, подаванє класичних старинних языків належало би в будучїй жєнській гімназїї огранїчити, бо сего домагає ся вже много фахових, учених людей. Що до того колись прийти мусїть, то годї сумніватись. Бо чомуж не мало-б здїйснити ся у нас те, що сталоє вже фактом в иньших культурних державах, у Франції, Англії, по части на Угорщинї і т. д., а навїть в абсолютистичній Росії в послїдних часах на серїю над тим за-становляють ся! Але поки-що по наших гімна-

зиях подаєсь фільольогія, то треба би вї, здаєсь, і в жєнських гімназиях учити, бо інакше укїнченє гімназїї без фільольогїї, не управляє до висших університєтських студій, мало на що придало би ся жінцї-абїтурїєнтцї. Впрочім наука фільольогїї не зробила би жєнцївам, котрі і в тепєрїшних школах дають докази своєї надзвичайної працювности, жадної особєнної трудности. Укїнчивши таку жєнську гімназію і добивши ся свїдоцтва зрілости, горнуди би ся жінки-абїтурїєнтки охотно до висших університєтських студій, котрі дали би жінцї повну можність до активної ролї в суспільности на рівнї з муцїною, не перешкаджаючи вї притїм в нїчїм до сповнення своєї, відмінної для роду людського важної задачі. Зайшли би однакж по укїнченю гімназїї чи університєту такі обставини, що жінка пр. через щасливе подружє (т. є відповіднє, рентовнє становиско мужа) не потребувала би своїми студиями заробляти на хлїб, то тим лїпше для неї. Але на кождий спосіб осягнена висша осьвіта не пішла би марно, а дала би подруженїй матери і господнїї чи то у вихованю дїтий, чи в раціональнїм провадженю рєдинного і суєпільного житя з певним «l'esprit» богато вишних, доселї неосягнєних користей, а осьвічена і глїбше образована жінка стала би не тільки «любєнькою жіночкою» — але «дорогою, свобідною, рівно-управненою і гідною пошани дружиною».

(Дальше буде).